

Trang chủ/Diễn đàn khoa học/Nghiên cứu - Trao đổi

Cải thiện năng lực cạnh tranh cấp tỉnh: Kinh nghiệm thực tiễn và bài học cho các tỉnh miền Trung(*)

12:20 | 27/08/2025

EFR Bài viết phân tích kinh nghiệm cải thiện Chỉ số Năng lực cạnh tranh cấp tỉnh (PCI) của một số địa phương dẫn đầu trong năm 2024, từ đó rút ra bài học thực tiễn có thể áp dụng cho các tỉnh miền Trung.

ThS. Phan Nguyễn Khánh Long

Trường Đại học Kinh tế, Đại học Huế

Email: phanlong@hce.edu.vn

Tóm tắt

Bài viết tập trung phân tích kinh nghiệm cải thiện năng lực cạnh tranh của một số địa phương dẫn đầu bảng xếp hạng Chỉ số năng lực cạnh tranh cấp tỉnh (PCI) năm 2024, trong đó đi sâu vào các sáng kiến cải cách thủ tục hành chính, xây dựng chính quyền số, tăng cường minh bạch thông tin và thúc đẩy đối thoại công - tư. Từ đó rút ra các bài học thực tiễn có thể vận dụng cho các tỉnh miền Trung, nhằm nâng cao chất lượng điều hành kinh tế, cải thiện môi trường đầu tư kinh doanh trong giai đoạn tới.

Từ khóa: Năng lực cạnh tranh cấp tỉnh, PCI, cải cách hành chính, môi trường kinh doanh, miền Trung

Summary

The article focuses on analyzing the experiences of several localities leading the 2024 Provincial Competitiveness Index (PCI) rankings, with an in-depth examination of initiatives in administrative procedure reform, digital government development, enhanced information transparency, and the promotion of public-private dialogue. From these, the study draws practical lessons that can be applied to provinces in Central Viet Nam, aiming to improve the quality of economic governance and enhance the business investment environment in the coming period.

Keywords: Provincial competitiveness, PCI, administrative reform, business environment, Central Viet Nam

GIỚI THIỆU

Thể chế là một nhân tố có ảnh hưởng quyết định đến cải thiện môi trường đầu tư, kinh doanh, do đó có vai trò hết sức quan trọng đối với tăng trưởng, phát triển kinh tế. Ở Việt Nam, thể chế hiện được xem là “điểm nghẽn” lớn nhất trong huy động, phân bổ và sử dụng hiệu quả các nguồn lực phát triển. Đối với các địa phương không có nhiều điều kiện thuận lợi như các tỉnh miền Trung, thì cải cách thể chế, nâng cao năng lực cạnh tranh để thu hút đầu tư, thúc đẩy tăng trưởng, phát triển kinh tế là một yêu cầu bức thiết.

Theo lý thuyết về thể chế và tăng trưởng, chất lượng điều hành kinh tế và môi trường kinh doanh của địa phương có ảnh hưởng lớn tới chi phí giao dịch, mức độ rủi ro và kỳ vọng lợi nhuận của doanh nghiệp (Cazacu, 2015). Do đó, cải thiện Chỉ số năng lực cạnh tranh cấp tỉnh (PCI) không chỉ mang ý nghĩa nâng cao hình ảnh

và uy tín của chính quyền địa phương, mà còn góp phần thu hút đầu tư, thúc đẩy tăng trưởng và phát triển kinh tế - xã hội của địa phương.

Số liệu PCI năm 2024 ghi nhận Hải Phòng là thành phố đầu dẫn đầu bảng xếp hạng cả nước với 74,84 điểm; đứng thứ hai là Quảng Ninh với 73,20 điểm, thứ ba là Long An với 72,64 điểm và thứ tư là Bắc Giang với 71,24 điểm (VCCI, 2025). Câu hỏi đặt ra là: Những cải cách cụ thể nào đã giúp các địa phương này cải thiện chỉ số PCI?. Bài viết này sẽ phân tích những kinh nghiệm cải thiện PCI của các địa phương nói trên, từ đó rút ra các bài học thực tiễn có thể áp dụng cho các tỉnh miền Trung.

KINH NGHIỆM CẢI THIỆN NĂNG LỰC CẠNH TRANH CẤP TỈNH CỦA CÁC ĐỊA PHƯƠNG THUỘC NHÓM DẪN ĐẦU

Hải Phòng

Nghị quyết Đại hội XVI Đảng bộ TP. Hải Phòng nhiệm kỳ 2020-2025 xác định, cải thiện môi trường đầu tư kinh doanh, trọng tâm là đẩy mạnh cải cách thủ tục hành chính, xây dựng chính quyền điện tử, nâng cao chất lượng công vụ của bộ máy hành chính, là giải pháp đột phá để đạt mục tiêu tăng trưởng cao. Thực hiện quyết tâm đó, Thành phố đã ban hành nhiều kế hoạch cải cách hành chính; thực hiện gắn kết trách nhiệm cá nhân với chức trách, nhiệm vụ cụ thể của từng cán bộ công chức theo phương châm “rõ người, rõ việc, rõ thời gian, rõ trách nhiệm, rõ sản phẩm, rõ thẩm quyền”; triển khai Bộ chỉ số đánh giá chỉ số năng lực cạnh tranh cấp sở, ban, ngành và địa phương (DDCI) nhằm lan tỏa tinh thần cải cách và lấy sự hài lòng của người dân, doanh nghiệp làm thước đo hiệu quả phục vụ; thường xuyên đối thoại với cộng đồng doanh nghiệp để kịp thời tháo gỡ khó khăn, tích cực hỗ trợ doanh nghiệp thực hiện chuyển đổi số.

Thành phố cũng đã thực hiện công khai danh mục thủ tục hành chính trên hệ thống trực tuyến; miễn giảm các khoản phí, lệ phí dịch vụ công trực tuyến; triển khai mạng chuyên dụng và Hệ thống Thông tin giải quyết thủ tục hành chính hướng đến xây dựng chính quyền số. Những nỗ lực nâng cao chất lượng quản trị, đơn giản hóa thủ tục hành chính và xây dựng chính quyền số hướng đến phục vụ doanh nghiệp đã giúp cho Hải Phòng có xếp ở vị trí dẫn đầu trong bảng xếp hạng PCI toàn quốc năm 2024. Ngoài ra, Thành phố đồng thời đứng đầu ở Chỉ số cải cách hành chính (PAR Index) và Chỉ số hài lòng của người dân đối với sự phục vụ của cơ quan hành chính nhà nước (SIPAS) (Báo điện tử Chính phủ, 2025).

Quảng Ninh

Ngay từ những năm đầu tham gia đánh giá PCI, Quảng Ninh đã thể hiện quyết tâm cải thiện chỉ số PCI của Tỉnh bằng cách đưa mục tiêu “Hàng năm giữ vững vị trí nhóm đầu về các chỉ số PCI, PAR Index, SIPAS” vào văn kiện Đại hội Đảng bộ tỉnh. Để thực hiện mục tiêu đó, Tỉnh đã triển khai xây dựng chính quyền “Liên chính - Hành động - Phục vụ - Kiến tạo - Phát triển” với nhiều ý tưởng, cách làm đột phá, sáng tạo như: nhất thể hóa các cơ quan, tổ chức, chức danh; đẩy mạnh chuyển đổi số và triển khai mô hình trung tâm hành chính công, thành lập và tổ chức hoạt động hiệu quả Ban Xúc tiến và Hỗ trợ Đầu tư; mô hình Hiệp hội doanh nghiệp thống nhất trong toàn Tỉnh, mô hình cafe doanh nhân nhằm tăng cường kết nối giữa chính quyền với cộng đồng doanh nghiệp và đặc biệt là xây dựng, triển khai có hiệu quả bộ Chỉ số Năng lực cạnh tranh cấp sở, ban, ngành và địa phương (DDCI). Những nỗ lực cải cách này của tỉnh Quảng Ninh đã được cộng đồng doanh nghiệp tin tưởng, đánh giá cao, thể hiện ở việc 12 năm liên tục đứng trong nhóm 5 tỉnh, thành đứng đầu PCI kể từ năm 2013, trong đó có 3 năm liên tiếp giữ vị trí quán quân (T.T, 2024).

Long An

Theo công bố PCI năm 2024, tỉnh Long An xếp thứ hai trong bảng xếp hạng các địa phương cải cách nhất trong suốt 20 năm triển khai PCI tại Việt Nam (2005-2024) và xếp vị trí thứ ba trên bảng xếp hạng PCI cả nước (VCCI, 2025). Đó là kết quả của nỗ lực cải thiện PCI với quan điểm “Chính quyền tỉnh Long An tiếp tục cùng đồng hành, cùng phát triển với doanh nghiệp”. Thực hiện quan điểm đó, Long An đã tập trung đẩy mạnh công tác cải cách hành chính trong lĩnh vực đầu tư, đăng ký kinh doanh, đất đai, xây dựng, môi trường; đẩy mạnh

chuyển đổi số, nâng cao chất lượng, tính công khai, minh bạch trong cung cấp các dịch vụ công trực tuyến phục vụ doanh nghiệp; triển khai DCCI nhằm đánh giá và nâng cao chất lượng điều hành kinh tế - xã hội của Tỉnh.

Trong công tác xúc tiến đầu tư, Tỉnh cũng đã quyết liệt đổi mới tư duy và cách làm theo hướng chủ động tiếp xúc, cung cấp thông tin và mời gọi các nhà đầu tư lớn trong và ngoài nước đầu tư vào Tỉnh. Hàng năm, lãnh đạo tỉnh thường xuyên tổ chức các hội nghị gặp gỡ doanh nghiệp nhằm giới thiệu, quảng bá tiềm năng, lợi thế, môi trường đầu tư của Tỉnh, cũng như kịp thời lắng nghe, nắm bắt tâm tư, nguyện vọng, tháo gỡ khó khăn cho doanh nghiệp và nhà đầu tư (Duy Minh, 2025).

Bắc Giang

Bắc Giang giữ vị trí thứ tư trong bảng xếp hạng PCI 2024 cả nước với 71,24 điểm nhờ mô hình Tổ công tác tháo gỡ vướng mắc dự án, đối thoại định kỳ và cải cách thủ tục hành chính, xây dựng trong các khu công nghiệp. Đây là kết quả của nỗ lực cải thiện PCI của tỉnh Bắc Giang với những mục tiêu, giải pháp cụ thể trong Nghị quyết số 105-NQ/TU, Kế hoạch số 293/KH-UBND, Kế hoạch số 22/KH-UBND, Kế hoạch số 213/KH-UBND. Tỉnh Bắc Giang đã thực hiện tốt các đột phá chiến lược về hoàn thiện thể chế, cơ chế, chính sách để thu hút các nguồn lực, thúc đẩy đầu tư gắn với đổi mới sáng tạo, chuyển đổi số, chuyển đổi xanh.

Trong cải cách thủ tục hành chính, Bắc Giang đã triển khai những giải pháp hiệu quả như: tăng cường kỷ luật, kỷ cương, nêu cao trách nhiệm người đứng đầu trong thực thi công vụ, thực hiện phân cấp, phân quyền gắn với phân bổ nguồn lực phù hợp, nâng cao năng lực và tăng cường kiểm tra, giám sát; các sở, ngành và địa phương chủ động rà soát, phát hiện các bất cập và đề xuất cấp bổ sung, sửa đổi theo hướng cắt giảm, đơn giản hóa; đồng thời, tổ chức thực hiện nghiêm việc tiếp nhận, xử lý, tháo gỡ các khó khăn, vướng mắc thủ tục hành chính...

Về hỗ trợ doanh nghiệp, hàng năm, mỗi cơ quan, đơn vị của Tỉnh phải tổ chức ít nhất 1 lần gặp gỡ, tiếp xúc các doanh nghiệp, nhà đầu tư; công khai các kiến nghị và tình trạng xử lý của đơn vị để theo dõi, kiểm soát; triển khai các giải pháp hỗ trợ doanh nghiệp thúc đẩy sản xuất, kinh doanh và nâng cao năng lực cạnh tranh; tập trung hỗ trợ các nhà đầu tư tháo gỡ khó khăn, vướng mắc, đẩy nhanh tiến độ các dự án đầu tư (Minh Tiến, 2024).

BÀI HỌC KINH NGHIỆM CHO CÁC TỈNH MIỀN TRUNG

Trong những năm gần đây, các tỉnh miền Trung đã có nhiều bước tiến đáng ghi nhận trong cải thiện chỉ số PCI, tuy nhiên, mức độ cải thiện ở các địa phương còn khá chênh lệch. Bảng xếp hạng PCI 2024 cho thấy, những địa phương ven biển có lợi thế về hạ tầng giao thông, cảng biển và du lịch đã duy trì vị thế nhóm khá và có cải thiện đáng kể trong việc xây dựng môi trường kinh doanh thân thiện hơn như: Huế (71,13 điểm, xếp thứ sáu cả nước), Đà Nẵng (69,24 điểm, xếp thứ 13), Ninh Thuận (69,61 điểm, xếp thứ 12). Trong khi đó, vẫn còn nhiều tỉnh miền Trung nằm trong nhóm có điểm PCI thấp hơn mức trung bình cả nước. Quảng Ngãi chỉ đạt 65,22 điểm (xếp thứ 44); Quảng Trị với 65,47 điểm (xếp thứ 43); Phú Yên với 66,12 điểm (xếp thứ 40) (VCCI, 2025). Những kết quả trên phản ánh môi trường kinh doanh tại các tỉnh này vẫn còn nhiều rào cản, chưa tạo được sức hút rõ rệt đối với doanh nghiệp và nhà đầu tư. Những hạn chế của nhóm tỉnh PCI thấp ở miền Trung thể hiện chủ yếu ở những khía cạnh sau đây:

(i) Tỉnh minh bạch và khả năng tiếp cận thông tin còn hạn chế, phổ biến nhất là tình trạng thiếu công khai thông tin quy hoạch đất đai, kế hoạch sử dụng đất và các gói hỗ trợ đầu tư. Một số doanh nghiệp ở các tỉnh đánh giá dữ liệu quy hoạch không được cập nhật kịp thời, thiếu cổng thông tin mở hoặc chưa chính xác và khả năng truy xuất kém dẫn đến chi phí tìm kiếm thông tin tăng cao.

(ii) Chi phí thời gian và chi phí không chính thức còn cao do tình trạng thủ tục hành chính kéo dài, nhiều bước trung gian, yêu cầu bổ sung hồ sơ lặp lại. Thậm chí, nhiều nơi phản ánh có hiện tượng chi phí không chính thức, ảnh hưởng đến sự công bằng và minh bạch của môi trường kinh doanh.

(iii) Chất lượng dịch vụ hỗ trợ doanh nghiệp chưa đồng đều, một số tỉnh còn thiếu các trung tâm xúc tiến đầu tư - thương mại chuyên nghiệp. Vì vậy, doanh nghiệp ở các tỉnh này ít có cơ hội tiếp cận dịch vụ tư vấn pháp lý, hỗ trợ đổi mới công nghệ hoặc kết nối thị trường. Điều này khiến môi trường kinh doanh chưa thực sự năng động và thiếu sự đồng hành lâu dài của chính quyền.

(iv) Kết cấu hạ tầng thiếu đồng bộ và liên kết vùng còn yếu. Mặc dù một số địa phương miền Trung sở hữu lợi thế về cảng biển, nhưng sự liên kết logistics nội vùng còn chưa hiệu quả, chi phí vận tải vẫn cao, hệ thống giao thông kết nối khu vực nội địa với cảng chưa hoàn chỉnh. Điều này làm giảm sức cạnh tranh so với các tỉnh phía Bắc, nơi hạ tầng và chuỗi cung ứng được đầu tư đồng bộ hơn.

(v) Năng lực cán bộ và văn hóa hành chính còn hạn chế. Một trong những rào cản lớn là thái độ phục vụ của một bộ phận cán bộ công chức tại cấp cơ sở ở các tỉnh còn thấp. Nhiều doanh nghiệp phản ánh cán bộ còn nặng cơ chế "xin - cho", thiếu tinh thần phục vụ và chưa chuyển đổi mạnh mẽ sang tư duy hỗ trợ doanh nghiệp.

Từ những hạn chế trong việc thực hiện chỉ số PCI của các tỉnh miền Trung và phân tích kinh nghiệm cải thiện PCI của một số địa phương dẫn đầu trong bảng xếp hạng PCI năm 2024, có thể rút ra một số bài học kinh nghiệm cho các tỉnh miền Trung trong thời gian tới như sau:

Một là, đẩy mạnh cải cách hành chính và nâng cao tính minh bạch. Kinh nghiệm thành công của các tỉnh dẫn đầu về PCI cho thấy, việc rút gọn thủ tục hành chính, giảm chi phí tuân thủ và minh bạch hóa quy trình đã góp phần tạo dựng niềm tin của doanh nghiệp đối với chính quyền địa phương. Việc áp dụng mô hình Trung tâm phục vụ hành chính công, chính quyền số, dịch vụ công trực tuyến và chuyển tư duy "quản lý - cấp phép" sang tư duy "phục vụ - hỗ trợ" đã giúp các tỉnh như Quảng Ninh liên tục dẫn đầu trên bảng xếp hạng PCI toàn quốc.

Hai là, tăng cường đối thoại và đồng hành cùng doanh nghiệp. Kinh nghiệm cho thấy, các địa phương có chỉ số PCI cao đều đã thiết lập và duy trì được cơ chế đối thoại cởi mở, có trách nhiệm và phản hồi nhanh, đảm bảo mọi khó khăn của doanh nghiệp đều được giải quyết kịp thời. Các mô hình hiệu quả có thể áp dụng để tăng cường sự kết nối giữa chính quyền với doanh nghiệp là Cafe doanh nhân, Tổ công tác hỗ trợ nhà đầu tư và thường xuyên tổ chức hội nghị gặp gỡ doanh nghiệp và nhà đầu tư.

Ba là, chú trọng đầu tư phát triển hạ tầng, phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao. Đây là những yếu tố quyết định đến hiệu quả hoạt động của doanh nghiệp, do đó là nền tảng để cải thiện môi trường đầu tư, kinh doanh. Các tỉnh dẫn đầu về chỉ số PCI đều có chiến lược dài hạn về phát triển đồng bộ kết cấu hạ tầng giao thông, khu công nghiệp - logistics, hạ tầng số và đào tạo nguồn nhân lực nhằm đáp ứng tốt nhất nhu cầu thực tế của doanh nghiệp và xu hướng của thị trường.

Bốn là, thể chế hóa cam kết, quyết tâm của lãnh đạo và cơ chế trách nhiệm. Các tỉnh thành công trong cải thiện PCI đều thể hiện quyết tâm cao bằng việc đưa mục tiêu cải thiện năng lực cạnh tranh vào Nghị quyết Đại hội Đảng bộ, sau đó xây dựng, triển khai các kế hoạch hành động cụ thể và thực hiện việc giám sát, đánh giá hiệu quả hoạt động của cơ quan và cán bộ công chức bằng các công cụ như DCCI.

(*) - Nghiên cứu này được tài trợ bởi Đề tài KHCN cấp cơ sở: "Tác động của Chỉ số năng lực cạnh tranh cấp tỉnh đến phát triển kinh tế các tỉnh miền Trung Việt Nam" - Mã số: DHKT2025-05-23 do Trường Đại học Kinh tế, Đại học Huế quản lý.

- Nghiên cứu được thực hiện trước thời điểm sắp xếp đơn vị hành chính cấp tỉnh theo Nghị quyết số 202/2025/QH15.

Tài liệu tham khảo:

1. Báo điện tử Chính phủ (2025). **Đứng đầu bảng xếp hạng PCI, PAR Index, SIPAS: Hải Phòng hướng tới mục tiêu tăng trưởng 15-16%**, <https://xaydungchinhhsach.chinhphu.vn/dung-dau-bang-xep-hang-pci-par-index-sipas-hai-phong-huong-toi-muc-tieu-tang-truong-15-16-119250506100446398.htm>.

2. Cazacu, A. M. (2015). Global Competitiveness Index and economic growth, *Theoretical and Applied Economics*, Special(I), 369-373.
3. Duy Minh (2025). *Bí quyết giúp Long An đạt top 2 địa phương cải cách mạnh nhất trong 20 năm*, <https://laodong.vn/kinh-doanh/bi-quyet-giup-long-an-dat-top-2-dia-phuong-cai-cach-manh-nhat-trong-20-nam-1502496.ldo>.
4. Minh Tiến (2024). *Bắc Giang triển khai kế hoạch nâng cao Chỉ số Năng lực cạnh tranh cấp tỉnh (PCI) năm 2024*, <https://baobacninhhtv.vn/bac-giang-trien-khai-ke-hoach-nang-cao-chi-so-nang-luc-canhh-tranh-cap-tinh-pci-nam-2024-154802.bbg>.
5. T.T (2024). *Bí quyết để Quảng Ninh đạt kỷ lục 7 năm dẫn đầu PCI*, <https://baotintuc.vn/dia-phuong/bi-quyet-de-quang-ninh-dat-ky-luc-7-nam-dan-dau-pci-20240715153124716.htm>.
6. VCCI (2025). *PCI 2024 - Chỉ số Năng lực cạnh tranh cấp tỉnh của Việt Nam*.

Ngày nhận bài: 28/7/2025; Ngày hoàn thiện biên tập: 23/8/2025; Ngày duyệt đăng: 26/8/2025

URL: <https://kinhtevadubao.vn/cai-thien-nang-luc-canhh-tranh-cap-tinh-kinh-nghiem-thuc-tien-va-bai-hoc-cho-cac-tinh-mien-trung-32178.html>

Tạp chí Kinh tế và Dự báo - Ấn phẩm của Tạp chí Kinh tế - Tài chính - Cơ quan của Bộ Tài chính